

Откривена обновљена спомен-плоча Николи Тесли у Помазу

3. страна

Фото: ИВАН ЈАКШИЋ

Десанки
у спомен

7. страна

5, 12. страна

Прославе на југу Мађарске

Изложба
у Терезварошу

6. страна

ПОЛИТИКА

Политичка анализа

Зашто сви хвале Александра Вучића?

Истраживања показују да Српска напредна странка има подршку око 1.100.000 бирача, колико немају заједно Демократска странка и Социјалистичка партија Србије. Зашто лидера СНС-а и првог потпредседника Владе, толико хвале?

Вук Драшковић каже да је Вучић „као апостол Павле“, а Ивица Дачић да „ништа не би могао без Вучића“, с којим је постигао велике резултате. Новак Ђоковић сматра да је он „веома способан“, а Синиша Миљковић цени то што их је подржао, упркос државним обавезама. Дојучерашњи опонент Горан Весић каже да Вучић и Ђинђић на сличан начин разумеју политику. Весна Пешић сматра да је њен највећи успех то што њени главни политички непријатељи из деведесетих година, који су сада на власти, причају исто као она.

Вучићу већ неко време не „расте“ рејтинг, али је на истом нивоу и испред је своје странке и других политичара. Према неким истраживањима, СНС има подршку око 1.100.000 бирача, колико немају заједно ДС и СПС.

Још се не зна колико ће та хвала, понекад и неумесна, да траје. Сам Вучић каже да ће га сменити због непопуларних мера. Народу се и то свиђа, јер не изгледа као политичар

који ће по сваку цену остати на власти.

Светлана Логар, из Ипсос стратешког маркетинга, каже да није сва власт хваљена и да се не може све објашњавати већ чувеном реченицом једног човека упућеном својевремено Вуку Драшковићу – Када дођеш на власт, гласаћу за тебе. Она каже да се у изборној кампањи слушају обећања, али да људи хоће резултате, а не причу. „Вучић има подршку својих гласача и нормално је да људи подржавају свог лидера, али можда другог са истим ставовима не би подржали. Подржавају га и грађани

који нису бирачи СНС-а, углавном због политике према Косову и ЕУ. Вучићева популарност је дуго после избора врло стабилна. Први пут у последњих 10-12 година да толико потраје тренд да грађани кажу да Србија иде у добром правцу. Људи подржавају Бриселски споразум и одржава се идеја да је Србија кренула у добром правцу“, каже Светлана Логар.

Дејан Вук Станковић, политички аналитичар, похвале Вучићу види и као склоност да се у политичком смислу изграђује култ вође, јер наш народ воли да безрезервно верује вођи. „Брзо и лако се неко направи свецем, а

БИРАЧИ НЕ ВОЛЕ „МРТВО МОРЕ“

„Људи су постали осетљиви на резултате и када их виде, дају добре оцене. Свакако да је први већи Вучићев успон хапшење Мишковића, односно борба против корупције и криминала. Вучић, поред овог, има више конкретних резултата, а један је реконструкција Владе, што је потез у циљу промене набоље. Има подршку и због одлучности и енергије, због тога што се стално нешто дешава, нема „мртвог мора“. Активан је, стално је у првом плану, непрестано има иницијативу и жељу да се нешто промени. Позиве иностраним стручњацима да помогну подржала су и бирачка тела других странака“, каже Светлана Логар.

ПОДРШКА КАО РЕЗУЛТАТ РАЗОЧАРЕЊА

Политички аналитичар Дејан Вук Станковић каже да у својој популарности Вучић показује способност и да учи. „Подршку добија и зато што су се грађани разочарали у претходне власти, а народу је потребно да у нешто верује. Има и оних који му не праштају деведесете и ти су се повукли. И код елите Вучић полако гради имиџ. Прави и грешку, јер исувише ствари преузима на себе и тај песимизам у односу на људе може много да га кошта. Ако за три године не буде видљивог напретка, више неће бити те подршке.“

политичке околности то подупиру, почевши од Милошевића, до Тадића, и сад је на ред дошао Вучић, чију промену прихватају као аутентичну. Он има власт и може да спроведе њихове ставове, а већ је испунио обећање да неће бити недодирљивих. Елоквентан је и не размеће се луксузом, делује озбиљно и скромно, а не изгледа осветољубиво, јер није сменио Ђиласу нити срушио Владу.“

Извор: „Политика“

Тенденције на северу Србије

У Војводини сукоб двеју политичких опција

Још енергичнија борба за аутономију Војводине биће политички одговор демократа на хапшење шефа посланичког клуба ДС-а у покрајинској скупштини Борислава Новаковића. То је најавио Бојан Пајтић, председник покрајинске владе, чија је владајућа гарнитура практично остала као једино јако упориште ДС-а у Србији.

Истовремено, та порука заменика председника ДС-а стиже непосредно пошто је и Јелко Кацин, извештач Европског парламента за Балкан, рекао да је сада најбољи тренутак да се отвори питање уставног положаја Војводине.

Пајтић пред новинарима није желео да прецизира шта ће све тачно подразумевати појачана битка за аутономију, само је додао да ће инсистирати на доследном поштовању Устава и закона. Он је најавио и да ће у тај процес ићи заједно са коалиционим партнерима из СВМ-а и ЛСВ-а.

За што скорије усвајање Закона о финансирању залаже се и војвођанска опозиција предвођена напредњацима, али истовремено сумња и да Пајтић неће бирати средства да би остао на власти.

– Треба да будемо спремни на нове, изненадне „декларације“, па и на отворене позиве за помоћ из иностранства само да не би било ванредних избора – упозорава Предраг Матејин, шеф посланичког клуба СНС-а у покрајинском парламенту.

После изјаве војвођанског премијера да ће се јаче залагати за аутономију, Иштван Пастор „спушта лопту“ и тражи договор републичке и покрајинске власти око отворених питања

Иштван Пастор, председник покрајинског парламента и лидер СВМ-а, покушава да „спусти лопту“:

– Треба што пре да седнемо и у коректном и интелигентном разговору започнемо решавање низа отворе-

них тема као што су Закони о финансирању Војводине и о надлежностима.

Заменик председника ЛСВ-а Бојан Костреш сматра да је у Војводини тренутно на делу сукоб двеју политичких опција – СНС, који оптужује актуелну власт да је криминална, и ДС, који узвраћа напредњацима речима да они спроводе диктатуру.

– Мислим да СНС треба да дозволи да институције раде свој посао, а демократе треба да се присете да су они диктатуру увели још 2008. године – каже Костреш. ■

На други

БИРИЛИЦА

Да ли је питање за ЕУ зашто Италијани, Мађари или Чеси, којих у Хрватској има далеко мање него Срба имају право на двојезичност, а Срби немају?

Право је и обавеза Србије да непрекидно захтева испуњење пуних капацитета обећаног статуса за српски народ у Хрватској.

Представник Европске уније деловао је збуњено. Комисија, каже, подржава одржавање језичке разноликости, али питање двојезичних табли је ипак у надлежности држава чланица... А шта је са равноправношћу грађана држава чланица?

У Републици Хрватској није више у питању однос хрватске већине и српске мањине. Реч је о односу према националним мањинама које живе у Хрватској. У Вуковару је власт читаву деценију избегавала да спроведе закон ишчекујући попис, све у нади да ће последњом сталног исељавања удео српског становништва и тамо опати. Да ли је бледа и неуверљива појава европског бирократе свесна да је Хрватска Ердутским споразумом прихватила неке обавезе и да их не извршава? А можда је истина да Европска унија не баштини вредности слободе и демократије већ их злоупотребава?

Питање права је важно углавном онда када користи циљевима највећих држава уније. Да ли данас ико поистовећује старе идеале европских вредности са Европском унијом а да притома не добија велики новац из европских фондова? Је ли могуће да у наше време Европску унију славе само они Срби којима дотиче вишак немачког новца. Какав може да буде један однос који је заснован на неистинама и новцу?

Једна демонстранткиња у Вуковару каже како им је бирилица донела рат. Ја сам опет мислио да је Фрањо Туђман био искрен када је рекао да рата не би било да га Хрватска није хтела и да је одустала од (безусловне) независности. Такође сам очигледно био у заблуди верујући да само постојање другог и другачијег није разлог великој и тешкој мржњи која је и довела до геноцида над Србима током којег је у Другом светском рату само у Срему убијено око 30.000 људи, дакле више него што је Срба и Хрвата страдало у недавном рату. Каква је то мржња када ових дана окуплене патриоте у Вуковару разбијају табле с државним знамењима Републике Хрватске?

Ако су до сада све идеолошке и политичке поделе у Хрватској нашле помирење на уједињењу против Срба... онда нешто заиста није уреду са друштвом те државе. Хрватска државна телевизија доследно говори о „србијанском конзулату“, „србијанском народу“, „србијанској цркви“... Председнику Николићу можда то не смета, али Србијанци нису исто што и Војвођани, Санџаклије, Косовари...

Чedomир Антић

Свечаност и помашких Срба

Откривена обновљена спомен-плоча Николи Тесли

Обележје је постављено у знак сећања на српског научника светског гласа, који је имао рођаке у Помазу и у том градићу више пута боравио. Својеврстан увод у свечаност био је концерт Хора „Јавор“ и саксофонисте Михаља Борбелја

У месецу септембру, у Србији се одржавају „Мокрањчеви дани“, који истичу величину и значај литургијског и духовног појања. Стеван Стојановић Мокрањец својим делом се и данас пореди са Чајковским и другим руским композиторима духовне музике. У оквиру „Месеца српске културе“ у Мађарској представљено је и хорско литургијско појање на неуобичајен, али шармантан начин.

Наступили су Мушко певачко друштво „Јавор“ и џез саксофониста Михаљ Борбел, којег наша публика познаје првенствено по честим наступима са Ансамблом „Вујичић“. Концерт је одржан у Помазу, а обележио га је редак и занимљив спој православног црквеног појања и саксофона, инструмента типичног за модеран звук.

У велелепном здању дворца Телеки-Ватаи, окупили су се бројни припадници српске заједнице, са гости-

ма. Чланови хора су извели делове литургије, а затим је Михаљ Борбел свирао саксофон у џез маниру. По-

У ПЛАНУ ОБНОВА ОГРАДЕ НА ПОМАШКОМ ГРОБЉУ

У разговору са Петром Богданом и његовим сарадником Петром Милићем, сазнали смо да ће у Помазу ускоро бити приређен скуп на коме ће једна од главних тема бити реновирање дотрајале оградe православног гробља у Помазу. Очекује се да Српска народна самоуправа у Помазу за ту намену добије финансијску помоћ од Задужбине за српску мањину и црквеног одбора, док ће трошкове реновирања дела заједничке оградe са католичким гробљем сносити католичка црква. Пројекат ће, како сазнајемо, значајним средствима помоћи и Самоуправа Срба у Мађарској.

— Овогодишње манифестације у Помазу успешно су реализоване, иако финансијска ситуација увек изнова намеће питање какви ће бити услови за организовање оваквих и сличних програма у будућности — рекао је за СНН Петар Михли, благајник месне Српске народне самоуправе.

ДРУШТВО

друм овог дворца био је право место за овакву манифестацију, због своје акустичности.

Гостима су добродошлицу пожелели Петар Богдан, председник Српске народне самоуправе у Помазу и Милан Ђурић, директор Културног и документационог центра Срба у Мађарској. Овај догађај је, иначе, био медијски праћен од стране и српских и мађарских извештача.

Након готово једночасовног музичког дела програма, гости су позвани да присуствују откривању обновљене спомен-плоче, постављене у част српског научника и проналазача Николе Тесли, који је током свог живота боравио и у Помазу, код свог ујака Паје Мандића.

Присутне је приликом свечаног откривања плоче пригодним говором поздравио др Иван Голуб, председник Задужбине за српску мањину у Помазу. Он је изразио захвалност што му је указана част да учествује у овом симболичном чину, скоро двадесет година након постављања првобитне спомен-плоче на кућу породице Лупа. Никола Тесла је, наиме, имао родбинских веза управо са овом породицом.

Паја Мандић, Теслин ујак, био је зет чувене помашке породице Лупа. Др Голуб је

рекао да присуство Срба на постављању спомен-плоче симболизује, на неки начин, некадашњи Теслин боравак у Помазу. Будућа покољења, како је рекао, имају задатак да чувају успомену на великог светског научника и Србина. Након свечаног говора, крај спомен-плоче су положени венци.

Реализацију овог пројекта омогућила је Српска народна самоуправа у Помазу у сарадњи са Задужбином за српску мањину у Помазу. Помашка српска заједница је дан раније учествовала на традиционалном обележавању дана када је Помаз проглашен градом. Овај значајан датум обележен је пригодним програмом у којем су учествовале и све мањинске заједнице. Организована је својеврсна гастрономска смотра, а српска кухиња је и ове година у томе имала значајну улогу.

Катарина и Ренато

ИНТЕРВЈУ

Владислав Шандоровић, српски активиста из Стоног Београда (2)

Да ли је тешко истовремено бити председник црквеног одбора и мањинске самоуправе?

— Није ми тешко, јер све што се ми овде договоримо са јерејем Далибором Миленковићем, трудимо се и да остваримо. Ми, чланови црквеног одбора и нашег бираног тела, задовољни смо ако све иде без проблема. Прошле године смо уредили наше гробље, обновили смо крст на улазу у гробље и икону која га украшава. Ове године смо одлучили да обновимо западну фасаду и јужна улазна врата, пошто су била у веома лошем стању. Хвала Богу, и ово смо успешно привели крају. Следеће године планирамо реновирање и обнову црквеног торња. Чланови мањинске самоуправе нису део руководства наше црквене општине, али су активни чланови наше верске заједнице, а задаци око обнове богомоље су нам веома важни.

Реците нам нешто више о изложби фотографија и слика које се могу видети у стонобеоградској српској цркви.

— Изложба је постављена у два дела. Први део, који представља слике наше познате сликарке Катарине Ивановић, рађен је 2012. године. Други део је рађен од фотографија из различитих архива. Овде сам претражио многе архиве и од многих поро-

Сачували смо цркву и веру – а не дамо ни језик!

Цркву смо обновили колико смо могли и стално радимо на њеном очувању. Желим да истакнем да је наша заједница веома активна, али убрзано стари. Млади се не укључују довољно, јер је рад у заједници волонтерски, али има и изузетака – истиче у наставку интервјуа за СНН

Владислав Шандоровић

дица сам тражио да ми дају неколико слика од којих би могао да саставим једну овакву изложбу коју и сада можете видети у Женској цркви. Покушали смо да фотографије дигитализујемо и поставимо у најбољем формату, и мислим да смо успешно урадили ову нашу малу изложбу.

Које активности планирате за ову јесен?

— Жеља нам је да поставимо спомен плочу нашој познатој сликарки Катарини Ивановић, на углу улица Лајоша Кошута и Пала Вашварија, где је она радила и сликала.

Велику помоћ нам пружају гимназијалци, нарочито ова генерација која 2016. године полаже матуру. Они имају сада обавезу да негде у заједници раде волонтерски. Желим да истакнем да сарађујемо са успе-

УЧЕЊЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА – ПРИОРИТЕТ

Оно у чему тешко напредујемо је очување матерњег језика. Ја сам покушао да похађам часове језика, одлазио сам редовно, али због посла ми је након неког времена то постало веома напорно.

Сада могу рећи да ћемо и у следећем циклусу овде у Стоном Београду имати могућност за формирање Српске самоуправе. Ако будем имао у тој самоуправи неку улогу, сигуран сам да ћемо се потрудити да остваримо нашу жељу када је у питању очување језика. Задатак учења језика ће бити наш приоритет. Покушаћемо да организујемо часове. Полазника би било најмање око 10, 15. Основне имамо, а граматика је у свим језицима тешка.

хом. Тренутно имамо девет волонтера. Ова деца су у неком смислу везана за нашу заједницу, пошто су им родитељи или баке и деке њој припадале.

Разговарао: Предраг Алексов

ЈУБИЛЕЈИ

Двадесетгодишњица матуре последње генерације СХГ

Оживљена сећања на „оно чудно време“

Јуна месеца 1993. године испраћена је последња генерација заједничке Српскохрватске гимназије у Будимпешти. Они који су тада матурирали били су свесни да ће њихово одељење заувек бити забележено у историји школства Срба и Хрвата у Мађарској

Део последње генерације СХГ: Милош Подина, Васа Шегрт, Матија Горјанац, Андреј Матич, Роберт Филеп, Невена Шишковић, Ана Буквић, Адриен Адам

Била су то чудна времена. Један део ученика дошао је из разних крајева Мађарске где живе Срби и Хрвати, други део су представљали ђаци из Југославије чији су родитељи пословно боравили у Будимпешти, а било је гимназијалаца који су избегли из тада ратом захваћене Барање и Славоније. Цео разред генерације 1989/1993. представљао је симбол нечега што је управо прелазило у прошлост и из јаве полагано преселило на странице историје. Данас се већ не памти или се слабо спомиње једно литерарно-музичко вече које је приређено у некадашњој кафани „Хаги“ у Хусар улици, неколико корака од бивше Српско-хрватске гимназије. Био је то заједнички подухват неколицине професора и мноштва ђака који су желели да изразе протест против поделе и укаже на бесмисао рата који је затрвао и ојачао међуљудске односе наших матичних народа, земаља. Ваља рећи да нико од учесника и публике није био наиван. Свакоме је било јасно да је заједничкој школи одзвонило, да ће Срби и Хрвати у Мађарској и ван ње дуго времена кренути посебним путем развоја. Међутим, оне веома успешне вечери у легендарном „Хагију“ читала се поезија, изводиле су се песме а било је и говорника који нису крили своје емоције због дељења и размимоилажења. Историја је чинила и учинила своје. Данас, после две деце-

није, нико више не помишља на заједничку школу, носталгија не постоји, сви граде и унапређују своје установе, и то (изгледа) тако треба и да буде. Свако је свој на своме. Ми чинимо све како би наша школа била успешна и привлачна за ђаке и њихове родитеље. А све ће бити, исто чине и Хрвати.

О свему овом о чему написах неколико редака није било речи оне суботње вечери 21. септембра када су некадашњи матуранти организовали сусрет и присећали се ђачких дана на Тргу ружа. Прошли су садашњом Српском школом „Никола Тесла“, посетили су зборницу, с нескривеним узбуђењем прелиставали пожутеле странице дневника и прошетали ходником где су негда живели животом безбрижних, веселих и заљубљених средњошколаца.

Поједини бивши матуранти и њихови професори су у бивше здање популарне кафане „Хаги“, које данас носи други назив и ни по чему не подсећа на старо стециште наших ђака и професора, допутовали чак из Берлина, Загреба, Цириха, Брисла, Београда, Батање и Осијека. Сви они данас раде као признати интелектуалци и вешти предузетници. Без обзира на многе обавезе нашли су времена да се одазову позиву главног организатора овогодишњег сусрета Невене Шишковић. Сусрет је био веома раздраган и пријатан. Повео се пријатан разговор, а проласком времена све су више надирала сећања на прошле дане ђаковања на Тргу ружа.

Д. Д.

Прославе Рођења Пресвете Богородице на јују Мађарске

ДУХОВНОСТ

Празновали Срби у Сантову, Сиригу и Вашархељу

Српски православни верници у Сантову свечано су обележили Рођење Пресвете Богородице, један од највећих хришћанских празника, који је и заштитник српског православног храма у том селу. Сантовчани су, заједно са својим гостима из различитих крајева Мађарске и из Србије, славили на сам дан црквеног празника, 21. септембра.

Литургију су служили протојереј-ставрофор Лазар Ерић — парох крчедински и архијерејски намесник Епархије сремске, отац Пантелејмон — игуман манастира Грабовца, јереј Милан Ерић — парох печујски, јереј Јован Бибић — парох сантовачки и ђакон Андраш Штријк. Свечану славску беседу том приликом одржао је протојереј-ставрофор Лазар Ерић, који је најпре изразио задовољство што му се указала прилика да дође у Сантово и да поводом храмовне славе, Мале Госпојине, служи Господу Исусу Христу, Пресветој Богородици.

— Данас је рођендан Богомајке. Неки веле да је Мала Госпојина мали празник па зато неће ићи у цркву. Међутим, то је празник над празницима, празник Пресвете Богомајке наше која је родила Спаситеља нашега, Господа Исуса Христа. Благо ономе који дође на рођендан Богомајке! Господ Исус Христос ће увек бити са њим и подарити му свако добро. Веру имајте у Господа Бога свога — поручио је окупљеним верницима отац Ерић.

Након надахнуте беседе, којом је отац Лазар Ерић позвао на слогу и међусобну љубав, уследио је опход, а по окончању свете литургије Сантовчани су у месној гостионици приредили славски ручак.

Вечерње са резањем славског колача и благосиљањем почело је у 15 часова. Кум

Мала Госпојина је црквени и народни празник којим се слави рођење Богородице Марије. Рођена је у Назарету, од родитеља Јоакима и Ане. По оцу и његовим прецима била је Давидовог царског рода, а по мајци и њеним прецима, првосвештеничког порекла

Сантово

Сантово

ШТА КАЗУЈЕ ПРЕДАЊЕ

Према предању, Јоаким и Ана дуго нису имали деце и молили су се Богу да им подари потомство. Већ остарео, Јоаким је у пустињи провео четрдесет дана у непрекидном посту и молитви. Једног дана Ана се под лаворовим дрветом јавио анђео и рекао да је њихов вапај доспео до небеса и да ће убрзо постати мајка. На то се Ана заветовала да ће дете посветити Богу.

Мала Госпојина спада у ред Богородичиних празника заједно са Ваведеном и Успењем Пресвете Богородице (Велика Госпојина). Означен је црвеним словом, а велики број верника обележава га као крсну славу.

Сириг

ВРЕМЕ ЈЕСЕЊИХ СВАДБИ

Јесење свадбе код Срба су од давнина почињале од Мале Госпојине. У пољопривреди, Мала Госпојина је означавала време када се почињало са орањем и сетвом озимих усева. У то време, приређиване су и разне сточарске свечаности.

Верује се да биље убрано између Велике и Мале Госпојине има посебна лековита својства, а да јаја из тога периода могу целе године остати свежа па се зато остављају за насад; пилићи излежени у ове дане биће добре носиље. Многе породице славе Малу Госпојину као своју крсну славу.

Домаћини који не славе славу, одлазе са породицом свечано обучени на разноразне и многобројне саборе и вашаре, који се у српским крајевима одржавају око цркава, односно у црквеним портама.

овогодишње славе био је Илија Ђурић, који је за следећу годину кумство предао Бранку Косташићу.

У порти светиње чула се и песма. Предвођени уметничким руководиоцем Радованом Грчићем, певали су чланови Певачког друштва КУД-а „Свети Сава“ из Шида. На велико задовољство мештана, гости из Србије су и заиграли, а придружили су се и чланови КУД-а „Весели Сантовчани“. Владала је права славска атмосфера, а добро расположење употпунио је и оркестар Зорана Барића.

У вечерњим сатима, у препуном Дому културе, у оквиру Месеца српске културе, наступало је Српско позориште у Мађарској са представом „Сентандрејско јеванђеље“.

Овогодишња храмовна слава у Сантову, чију реализацију је финансијски подржао и Културни и документациони центар Срба у Мађарској, остаће дуго у памћењу не само због броја присутних верника, већ и због квалитетних програма у духу светосавског српског православља и наше културе.

У Сиригу је Рођење Пресвете Богородице прослављено 22. септембра. На изненађење оних који су дошли у цркву, преподневна литургија коју је служио протојереј-ставрофор Павле Каплан, парох сечедински и администратор сиришке парохије, била је веома скромно посећена. Само петнаестак верника је присуствовало богослужењу у част споменутог празника, заштитника сиришке светиње. Најмање је било мештана, а остали присутни верници дошли су из околних насеља.

(Нашавак на 12. страни)
Предраг Мандић

КУЛТУРА

Српске манифестације у Терезварошу

Изложба Сање Алечковић и анимације Жељка Веселка

Поводом Месеца српске културе, у Будимпештанском Терезварошу приказана је представа за најмлађе „Играју се деца света“ коју су у главном граду, као и претходног дана у Батањи, представили аниматори из новосадског Студија „Жељко Веселко“.

Према његовим речима „деца су увек потребни и едукативни садржаји“, па је тако и ова представа делом едукативног карактера. Она указује на толеранцију према другим народима и истиче заједничку карактеристику све деце света — игру.

Културни центар *Ешвеш* окупио је недавно наше сународнике готово свих узраста, на манифестацијама одржаним истог дана у шестом кварту Будимпеште

„Деца су најискренија публика. Код њих сте или прошли или нисте“, каже Жељко. Судећи према реакцијама деце, Жељко Веселко је свакако прошао, а речи из њихове представе, попут поздрава различитих народа и њихових дечјих игара, још ће се дуго понављати међу малишанима.

Друга просторија Културног центра шестог кварта Будимпеште угостила је самосталну изложбу младе уметнице из Сарајева, Сање Алечковић. За ову сарадњу је од великог значаја била помоћ босанске амбаскаде.

У свом говору приликом отварања изложбе, господин Жељко Јањетовић, амбасадор Босне и Херцеговине у Мађарској, поред осталог је рекао:

— Сања повезује све оно што на нашим просторима недостаје: поруку, уметничко дело, мисао и позитивну енергију, а посебно ме је задивила чињеница да поседује и неколицину фотографија које говоре о некој будућој Босни и Херцеговини. Веровати у будућност земље у којој живите је смисао вашег постојања — додао је амбасадор Јањетовић.

Он је истакао и чињеницу да регионалне интеграције и остали видови сарадње и повезивања народа данас нису заступљени у великој мери, те је свака нова сарадња леп изузетак.

Присутне на изложби су поздравили и Милица Немењи у име Српске самоуправе Терезвароша, Габор Херман — организатор културних програма у Терезварошу, Милан Ђурић — директор Културног и документационог центра Срба у Мађарској и сама уметница, Сања Алечковић.

Представљајући гошћу и њено

Детаљ из дечје представе у Терезварошу

Сања Алечковић и амбасадор БиХ Жељко Јањетовић

Дојовори српских активиста у граду на обали Тисе

Ускоро почињу Дани српске културе у Сегедину

У Српском клубу у Сегедину одржана је ванредна седница Самоуправе Срба у овом граду, којом је председавао Томислав Роцков, председник тог бираног тела. Чланови су једногласно усвојили извештај о полугодишњем буџету, који је израдила Канцеларија за финансије при локалној самоуправи града Сегедина.

Друга тачка односила се на финансирање поклоничког путовања на Златибор, које је у међувремену и реализовано. За ову намену одобрено је 50.000 форинти, с тим што је српска заједница од Културног и документационог центра Срба у Мађарској на конкурс добила 80.000 форинти. Исти износ резервисан је и за *Дане српске културе у Сегедину*, који ће се бити одржани у октобру.

Велики празник српске културе отвориће изложба Удружења уметника „Круг“ из Будимпеште, а затим ће уследити фото-изложба Бориса Бекића, секретара Самоуправе Срба у

Мађарској и концерт црквеног хора из матице. Из програма ни овога пута неће изостати српска игранка („Плесачница“) и представљање специјалитета националне гастрономије.

Планирано је и научно-популарно предавање Стевана Бугарског из Румуније, који је већ више пута гостовао у граду на обали Тисе и увек налазио на симпатије код сегединске публике. Овога пута господин Бугарски ће говорити о Милошу Црњанском, великану српске књижевности, са посебним освртом на 120. годишњицу рођења великог писца.

Чланови Самоуправе Срба у Сегедину се надају да ће финансијска средства, неопходна за остваривање програма, бити довољна како би се организовале све предвиђене приредбе, које привлаче љубитеље српске културе. Очекује се да манифестација *Дани српске културе у Сегедину* и ове године достојно представе српску културу и окупи поштоваоце наше традиције.

П. М.

стваралаштво, Ђурић је рекао да „Сањине слике имају неку посебну димензију и да се види да она слика светлости“, што је од изузетног значаја. У складу са циљем ове изложбе, а то је повезивање култура и народа, он је поставку званично отворио речима:

— Гледамо у будућност, повезујемо и посматрамо лепоте овога света кроз Сањине очи.

ра и платно, кроз које покушава да изрази своја осећања, али исто тако и да истакне свакодневицу.

— Сви ми целога живота трагамо за својим домом, пореклом, местом где припадамо и телом и духом, али заправо није важно одакле си, важно је само да смо сви заједно, да се волимо, да се дружимо, да се разумемо — поручује Сања читаоцима СНН-а.

Данијела Тот

Мирјана Зарић

ЧОВЕК (4)

Привилегован је, не брине шта ће јести и пити, од чега ће дочекати дан, угостити бројни народ који му долази. Све му је дато. И не мари хоће ли доћи горе време, тежи дани. Он ће увек имати све. Као да има склопљен пакт са каквим неземаљским тајним силама које њему служе. Док други гладују и пате у својој бедности, он седа за раскошну трпезу. Док други плачу над оскудицом, немаштином, и тону у тешки сан пун језивих визија, он леже у чисту постељу, не осећајући да ничим није зарадио оно што има.

Чудан човек, одиста. Као да није из овог света. Као да вам приповедам повест о каквом јунаку из књиге, о каквој имагинарној личности од папира. А ту је. На свега неколико корака од мене. Видим га и сад. Ено га, седе у мраку собе. Припит. Седе тако сам као какав лудак. Не долази му сан на очи. Ударио га је алкохол у главу и мути му се вид. Попио је да заборави, да се залечи, и да не помисли на своју душу. Испратио је госте, смејао се, дружио, певао са њима. Захвалио им на даровима и лепим речима. Повукао се у своју собу, кришом носећи боцу вина, испио до дна и заплакао се. Схватио је да никога нема. И да никога никада неће имати. Још мало ће трајати та његова незаслужена слава, и онда ће доћи неко млађи, занимљивији, живахнији. Седе на свом кревету, додирује образе прстима и осећа како је кожа огрубела. Како се коса разредила. И брада се стањила. Осећа како му се тело истрошило и од себе види једно обично празно буре. Додире свој велики стомак. Надувен је, отечен. Пући ће и из њега неће изаћи ништа. Додире ноге, уморне од стајања и журнаве. Вене су се напупале, искочиле преко коже. Стари. Одиста стари. Осврће се по соби тражећи какав шум, гласић, бар лажну утеху. Ништа се не чује.

Није он зао. Само је спознао зло и одлучио да се са њим на чудан начин бори. Игром оног случаја шалвиције задесио се ту где јесте и сад нема куд. Сатеран је у ћошак као какав миш пред громадом која ће се сурвати на њега. Искупио је све што му се дало од живота. И схватио да не припада овом свету, али да мора да живи. А да је био слабији, окончао би муче. Можда би се убио још кад је био млад и тако спасао себе ужаса и страве. Овако, одлучио је друго. И сам преварен, понадавши се да ће наћи нешто, неког, макар и самачку тишину, било какав излаз, било која врата... Преварио се. Запао је у још већу чамотињу. Судбина се поиграла са њим. Наградила га неким смешним положајима међу људима, обећала му свакаву раскош у души. Остала је празнина и разочарење. Можда је могло бити боље и другачије. Давно, док је још био младић. Можда ни сад није касно. Можда још има година пред њим, неких других година. Можда треба да промени све, да одустане од своје ништавне славе и да се одрекне људи. А ако учини тако, и ако напусти све, неће му остати ништа. Седе са празном флашом и пита се каква ће му смрт бити. Кад га не буде и кад све једном прође, а биће ускоро, јер ту је, назире врата која воде у бесповратно, пита се какве ће жалости бити за њим. И ко ће га оплакати. Испратиће га у старом поштовању и брзо га заборавити. (...)

СВЕТИОНИК

Није ми жао што ме лажеш,
жао ми је што мислиш да
ми верујем.

Имануел Кант

Сарадња српских и мађарских културних посленика

КУЛТУРА

Отворена изложба о Десанки Максимовић и поставка радова наивних уметника

Поводом двадесетогодишњице од смрти песникиње Десанке Максимовић (1898–1993), Народна библиотека Србије приредила је у Будимпешти документарну изложбу. – На уметничким поставкама у два мађарска града представљена су дела Музеја наивне и маргиналне уметности из Јагодине

На отварању поставке у Будимпешти су, осим директора центра Милана Ђурића, говорили и представници два музеја, с поносом истичући да њихова сарадња, после краћег затишја, поново живи и добија нове димензије. У Будимпешти су изложена дела десетак српских и исто толико мађарских сликара, док у музеју у Кечкемету љубитељи сликар-

Након Београда, Ваљева, Бања Луке и Цетиња, изложба Народне библиотеке Србије посвећена животу и стваралаштву Десанке Максимовић, представљена је и у Будимпешти. На свечаном отварању поставке која је реализована у оквиру „Месеца српске културе“, присутнима су се, поред осталих, обратили директор Културног и документационог центра Срба у Мађарској Милан Ђурић и сараднице Народне библиотеке Србије, а потом је глумац Српског позоришта у Мађарској Јосип Маторић надахнуто говорио стихове једне од највећих српских песникиња прошлог столећа.

Стручњаци српске националне библиотеке Мирјана Станишић, Биљана Калезић и Бранкица Ресан, које су припремиле ову поставку, мађарској јавности су по први пут ексклузивно представиле најзначај-

Глумац Јосип Маторић у друштву сарадница Народне библиотеке Србије

них рукописе Десанке Максимовић који су до сада били чувани код њених потомака.

Представници Народне библиотеке Србије са поносом наглашавају да је реч о првој изложби библиотеке која у целости бива представљена иностраној јавности, и то у пет држава. На отварању поставке речено је да је Десанка Максимовић била више од песникиње, више од уметнице и да је својим стиховима још за живота себи обезбедила место народног трибуна.

Најчешћи мотив у поезији Десанке Максимовић била је љубав. Њена поезија одликује се читавим обиљем на-

вих рима, а песникињино основно песничко гесло је било да поезија треба да буде разумљива, јасна, искрена, отворена према човеку и животу, подсетили су из националне библиотеке. После Будимпеште, изложба ће бити представљена у Скопљу и Загребу.

✧

Галерије Српског културног центра у Будимпешти и Музеја наивне уметности у Кечкемету домаћини су двома изложбама радова српских и мађарских наивних уметника. Реч је о радовима у власништву Музеја наивне и маргиналне уметности из Јагодине и сродне музејске установе у Кечкемету.

ства имају прилику да виде 35 радова уметника из Србије.

Музеј наивне и маргиналне уметности је прва музејска установа за наивну уметност у Србији, основана 1960. године у Јагодини, под називом Галерија самоуких ликовних уметника.

Ликовна збирка те установе броји око 2.500 дела – слика, скулптура, цртежа и графика. Захваљујући томе, музеј је у могућности да поред самосталних и групних изложби у Србији и свету приређује и веома разноврсне тематске изложбе које омогућавају потпунији увид у природу и садржај наивне уметности.

Према речима сарадника ове институције, основне активности музеја су систематско прикупљање, чување, сређивање, проучавање, на-

учна обрада и излагање дела наивне уметности. Делатност на стварању уметничке збирке дела, најпре српске, а затим и наиве са простора бивше Југославије, у сталној је релацији са научно-истраживачким радом и активностима на терену, што омогућава праћење развоја и рада појединих уметника.

По основу више критеријума, збирка музеја у Јагодини сврстава се међу најзначајније збирке наивне уметности у свету. Један од разлога је, свакако, и тим стручњаци који реализује бројне програме током читаве године.

Драган Јаковљевић

ФЕЉТОН

Све мистерије Милеве Марић-Ајнштајн (4)

Цензура избрисала многе трагове

Идеализована слика о Ајнштајну протеклих деценија бранила се по сваку цену. Због њеног очувања је фондација „Алберт Ајнштајн“ забранила објављивање љубавне преписке Алберта и Милеве — категорично је мр Анастасија Хајди Ларвол.

Из преписке брачног пара Ајнштајн, бар оног њеног дела који је до сада објављен, произилази да је Милева научне прорачуне радила ноћу, пошто би претходно успавала синове, а потом их је предавала мужу.

Ајнштајн се, по виђењу др Миленцијевић, и у критичним тренуцима свог живота ослањао на Милеву. У једном писму он пише:

„Без тебе ми недостаје самопоуздање, без тебе и не осећам жељу за радом. Без тебе мој живот није живот.“

И док је професорка Миленцијевић склонила закључку да овакве Ал-

ббертове изјаве Милеви сведоче да је њихова љубав тињала до краја живота, за Анастасију Хајди Ларвол то је потврда да је Алберт био велики манипулатор:

Милева Марић-Ајнштајн са својом децом

— Своја писма почињао је најчешће љубавним цвркутањем, а обавезно завршавао постављањем задатака чије решење тражи од Милеве! Зато су чак и њена малобројна доступна писма некомплетна, јер је цензура из њих избацила математичке прорачу-

не и научне инструкције које је слала Алберту — сматра Ларволова.

Милеву и Алберта у старту су делиле бројне разлике. Она је била четири године старија од њега, потицала је из српске, он из јеврејске породице. Имали су ипак, једну пресудну, заједничку особину: обоје су у раним годинама били самотњаци. Нису се много дружили са вршњацима и радије су читали научно-популарне књиге. (...)

ИЗ ПОРОДИЧНЕ ИСТОРИЈЕ

Марићи су пореклом из дела данашње Војводине који се некада звао Шајкашка, а био је део Аустроугарске све до 1918. Тител, у којем се 19. децембра 1875. родила Милева Марић, као најстарија од троје деце Милоша (1846–1922), официра аустроугарске војске, и Марије, рођене Ружић (1846–1935), био је у то време значајно командно место српских граничара на Дунаву и Тиси.

Православна породица Марић која слави Светог Стефана, први пут се 1720. године помиње у попису житеља Каћа (недалеко од Новог Сада). Милош и Марија венчали су се у Тителу 1867. године, а прво двоје деце Милица и Вукашин рано су им умрли. Уочи Милевиног рођења, Милош је напустио војну службу и преселио се с породицом у Руму, где се запослио као судски писар. У Руми је Милева 1883. године добила сестру Зорку, а две године доцније и брата који је, по старом православном обичају породица у којима умре прво мушко дете, понео очево име како би „отерао из куће уроке“.

СВЕДОК ТИМСКОГ РАДА АЈНШТАЈН-МАРИЋ

Велики руски физичар Аврам Федорович Јофе сведочио је да је у рукама имао оригинале три најважнија „Ајнштајнова чланка“, који су били потписани са Ајнштајн — Марити. Презиме Марити била је швајцарска верзија презимена Марић, под којим је Милева уписана у градски регистар кантона Цирих.

ВРЕМЕПЛОВ

3. октобра 1929. — Проглашена Краљевина Југославија.

3. октобра 1944. — Распуштен је концентрациони логор на Бањици у Београду, који су немачке окупационе власти основале у јуну 1941.

3. октобра 1999. — Командант усташког логора у Јасеновцу у Другом светском рату Динко Шакић осуђен је у Загребу на 20 година затвора. У том, највећем концентрационом логору у Југославији, убијено је неколико стотина хиљада људи, углавном Срба, Јевреја и Рома, као и хрватских антифашиста.

5. октобра 1915. — Снажним артиљеријском ватром дуж целог фронта на Дунаву, Сави и Дрини, у Првом светском рату почела је офанзива Централних сила на Србију.

5. октобра 2000. — Под притиском демонстраната, Слободан Милошевић, десетогодишњи неприкосновени лидер Србије, следећег дана је признао изборни пораз од кандидата Демократске опозиције Србије, Војислава Коштунице.

6. октобра 1878. — Умро је српски трговац Илија Милосављевић Коларац, који је своју имовину завештао за просвећивање народа. Из његове задужбине издат је велики број књига и подигнут Коларчев народни универзитет у Београду.

6. октобра 1908. — Аустроугарска је анектирала Босну и Херцеговину што је изазвало дубоку кризу у односима европских сила. Да би избегле рат, водеће европ-

ске земље признале су анексију у марту 1909. Под притиском европских сила анексију је признала и краљевина Србија.

6. октобра 1915. — Нападом на Србију, Бугарска, која је на почетку рата прогласила неутралност, укључила се у Први светски рат на страни Централних сила.

7. октобра 1813. — Падом Београда у турске руке угушен је Први српски устанак и Турци су успоставили управни апарат и организацију каква је постојала пре избијања устанка 1804.

7. октобра 2000. — У Београду је конституисана Скупштина ЦР Југославије; Војислав Коштуница је положио председничку заклетву.

Јоаким Вујић

8. октобра 1812. — Црна Гора је објавила рат Турској и истог дана напала турске положаје код Скадра, чиме је почео Први балкански рат.

8. октобра 1864. — Рођен је Бранислав Нушић, највећи српски и југословенски комедиограф.

8. октобра 1991. — После истека тромесечног брионског мораторијума (7. јул), Словенија и Хрватска потврдиле су своју самосталност и независност од СФР Југославије.

8. октобра 1998. — Савет НАТО усвојио је „детаљни оперативни план за ваздушне ударе у фазама“ на Косову. Председнику СР Југославије Слободану Милошевићу дат је рок од 24 часа да испуни захтеве из резолуције УН.

9. октобра 1772. — Рођен је српски књижевник и позоришни писац Јоаким Вујић, који је 1835. у Крагујевцу основао прво српско позориште. ■

ИМЕНИК

Самоуправа Срба у Мађарској

Тел. +36 1 331 5345

Имејл: ssm@t-online.hu

Веб: www.szerb.hu

Амбасада Србије у Будимпешти

Тел. +36 1 322 98 38

Имејл: budapest@amb.srbije.net

Веб: www.budapest.mfa.gov.rs

Културни и документациони центар Срба у Мађарској

Тел. +36 1 269 01 00

Имејл: kd.centar@gmail.com

Веб: http://kdc.szerb.hu

Српске недељне новине

Тел. +36 70 521 49 38 (секретаријат)

Имејл: nedeljenovine@gmail.com

Веб: www.snnovine.com

Педагошко-методолошки центар

Тел. +36 70 434 55 76

Имејл: szerbpedkp@gmail.com

Српски институт

Тел. +36 1 782 16 39

Имејл: info@srpskiinstitut.hu

Веб: www.srpskiinstitut.hu

Радио програм на српском језику МТВА

Тел. +36 72 518 330

Имејл: radios@radio.hu

Веб: www.radio.hu

Српска самоуправа у Будимпешти

Тел. +36 1 269 06 33

Имејл: ssb@freemail.hu

Епархија будимска

Тел. +36 26 31 44 57

Имејл: ortodox.diocese@serb.t-online.hu

Музеј Епархије будимске

Тел. +36 26 31 23 99

Имејл: serbmus@serb.t-online.hu

Храм св. Георгија у Будимпешти

Тел. +36 1 78 80 605, +36 30 989 61 39

Имејл: otaczoran@hotmail.com

Веб: www.hramsveorgijabudimpesta.rs

Српско позориште у Мађарској

Тел. +36 30 653 1871

Имејл: szinhaz@szerb.hu

Веб: http://szinhaz.szerb.hu

Српска школа „Никола Тесла“

Тел. +36 1 351 65 50

Имејл: szerbisk@freemail.hu

Веб: http://nikola-tesla.net

Српска основна школа у Батањи

Тел. +36 68 456 006

Имејл: szerb-iskola@freemail.hu

Веб: www.szerbek-battonyan.hu

Српска основна школа у Десци

Тел. +36 70 23 33 821

Српска основна школа у Ловри

Тел. +36 24 482 583

Радио Јужни ветар, FM 98.0 и 91.6

Тел. +36 20 499 5014

Имејл: radiojuzni@gmail.com

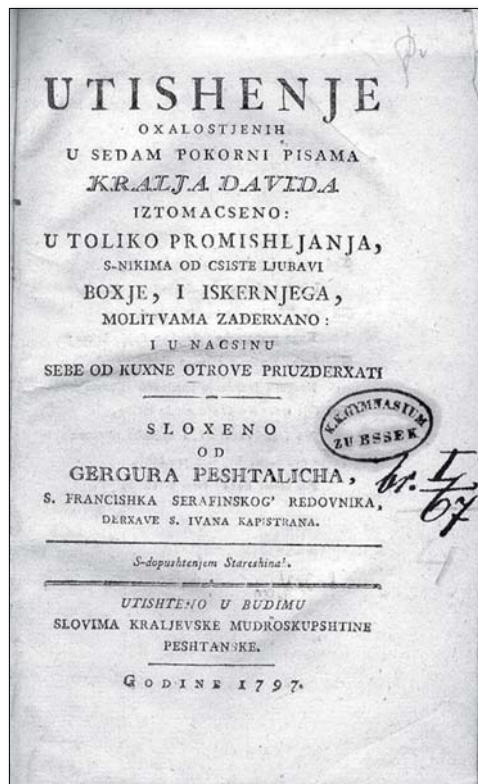
Веб: www.radioszentendre.hu

Бајске лејенде (8)

Снови на јави Гргура Пешталића

Постоје записи који говоре да је давне 1693. године бајску католичку парохију водио отац Иван Видић. Знаменити бајски Буњевци су Лука Чилић, некадашњи

Документи казују да је Баја до 1720. године искључиво била насељена Србима и Буњевцима. У овој вароши су Фрањевци већ 1699. године имали своју резиденцију на челу са фра Стипаном Перковићем

декан више школе у Будиму средином 18. века, затим Петар Липовчевић, сакупљач и издавач народних песама, Иван Михаловић, састављач прве буњевачке граматике и Гргур Пешталић песник и доктор филозофије.

Током целог живота фра Гргур Пешталић се одушевљавао изумима и легендама о летењу. Док је као дете чувао јато гусака по покошеним пољанама слободне краљевске вароши Баје, сатима је посматрао лет гугутки, рода, врана и шева. Лежао је непомично и покушавао да одгонетне мистерију лета. Пошто му на то питање у његовом сеоском окружењу нико није умео дати ваљани одговор, решио је да се обрати месном жупнику. Духовник му је дуго говорио о слави, величини и моћи Творца, но уместо жељеног од-

говора он му је указао на могућност да се школује и да своју жељу ублажи „студеном водом“ вере и науке. Будући монах прихвати савет и вину се у висине непојмљивих открића и сазнања.

О мистерији Божјег милосрђа и љубави учио је у Фрањевачком самостану у Будиму током 1776. године. На пештанском универзитету слушао је филозофију и ускоро стекао докторску титулу. Када је богобојажљиви Пешталић, вођен унутрашњим гласом, положио три завета: сиромаштва, послушности и чистоте према регулама Фрање Асишког, није одустао да трага за тајнама пловидбе ваздухом. Као монах Реда мале браће одушевљавао се хагиографијом светог Фрање. Посебно су га надањивали списи Уголина де Монтеџорџа „Actus beati Francisci et sociorum eius“ у којима је наишао на описе Фрањиног проповедања птицама.

Био је и остао заљубљеник летења. Дивио се Овидијевом трагичном спеву о Дедалу и Икару, а пустио је и неку сузу читајући туж-

БАШТИНА

не легенде о Фаетонту, сину грчког бога сунца који је сањао о томе да једнога дана упрегне крилате коње и управља златним очевим кочијама по небеским висинама. Људи минулих времена веровали су да је Млечни пут настао од ватре коју је за собом остављао непромишљени Фаетонт трагичне судбине.

Неуморно попут мрава, фра Гргур је изучавао цртеже летећих направа Леонарда да Винчија. Фасцинирали су га детаљи цртежа крила слепог миша и птица, којима би човек могао да савлада гравитацију.

У бајској гимназији професор Пешталић је одушевљавао своје ђаке. Са посебним сјајем у очима говорио је о чаробној моћи летења.

Фра Гргур Пешталић, буњевачки песник, током свога живота написао је спев од осам стотина стихова који је украсио барокним насловом: „Достојна племените Бачке старих усломена садашњи и други славинске керви делијах слава“. Дело је штампано у Калачи 1790. године. Аутор је уместо имена и презимена себе потписао речима: „Домородац у Баји“.

Седам година касније објавио је књигу „Утишење ожалостјених у седам покорни писам краља Давида изтомачено“. На корицама ће читалац затећи важне информације о томе да је ово издање „сложено од Гргура Пешталића“ и да је „итиште-но у Будиму словима Краљевске мудроскупштине Пештанске 1797.“

Драгомир Дујмов

Глас је један од најважнијих фактора лепоте, понекад чак важнији и од физичког изгледа. У њему се може осетити радост или туга, препознати лаж, или се утицати на туђе мишљење. Глас је огледало душе, а не очи, сматрају стручњаци, јер је утисак који оставља врло упечатљив.

Начин на који се нешто каже или говори често је пресудан у формирању смисла онога што је изговорено, или ефекта који ће имати. Исувише оштар глас вређа слух, па га зато треба прилагодити и „чувати“ искључиво за моменте када другачији начин комуникације није могућ.

Боја гласа одређена је рођењем, али стручњаци тврде да се вежбањем може стећи самопоуздање и учинити да глас звучи сигурно, без обзира на то ког је тоналитета. Изговор је ипак подложен променама, стичемо га, учимо, а по потреби и мењам. Он је специфична карактеристика свакога од нас, а у комбинацији са осталим особинама и одраз нашег духа, због чега се и мења са променама расположења.

За утеху онима који су незадовољни својим гласом, за некога пријатан глас, другоме може бити иритантан и непријатан.

Каква год да је структура нашег гласовног апарата, свако може да „укротити“ свој глас и извуче из њега оно најбоље, тврде амерички стручњаци. Прилагођавање висине гласа као и чист и правилан изговор, могу да баце у засенак мелодичан али акценатски погрешно интерпретиран глас.

Велики је број техника за усаврша-

Култура ојхођења

Глас је огледало душе

Начин на који се нешто каже или говори често је пресудан у формирању смисла онога што је изговорено или ефекта који ће имати. Исувише оштар глас вређа слух, па га зато треба прилагодити

вање гласовних способности, али је вежбање са гласним изговором најважнија и најједноставнија метода. Они који желе да је примене, требало би само да се наоружају стрпљењем и свакодневно вежбају. Треба почети од најједноставнијих техника, вежбати сугласничке групе и краће речи, а затим напредовати све до сложених реченица и могућности да се оне сугестивно пренесу на онога ко слуша!

Док говоримо, треба да останемо мирни и размишљамо о исходу изговорених речи. Отклоните дрхтање гласа који је често показатељ несигурности, журбе, страха, што свакако умањује ефекат онога што је речено. Треба посебно бити пажљив приликом комуницирања телефоном, јер тада наш саговорник има само могућност да нас чује и целокупну слику о нама формира на основу гласа.

Ако је веровати резултатима до

којих су дошли канадски научници са Универзитета Квинс, партнеров глас чујемо боље од туђих. Толико нам је упечатљив, да га препознајемо међу хиљадама других, а све захваљујући мозгу који чак и у бучној просторији може да разабере шта партнер говори.

ЖИВОТНИ СТИЛ

То су потврдили експерименти у којима су парови учествовали добровољно. Истовремено су им пуштани снимци говора партнера и говора непознате особе. Познати гласови били су јаснији и разумљивији. „То упућује на закључак да блискост међу људима доноси бројне предности у нашем разумевању и перцепцији“, истакла је Ингрид Јонсруд.

Али, партнеров глас је и најлакше игнорисати, нарочито ако сте средовечни. У тим годинама лакше „искључујемо мозак“ док слушамо партнеров глас, поготово ако нас не интересује шта он жели да каже. Али, како старимо, све нам је теже да игнорисамо партнерову причу. ■

НЕВЕН

Уџисци џешџанских џака са екскурзије џо Средњој Европи

Упознали знаменитости Чешке и Аустрије

Незаборавна матурска екскурзија ученика Српске гимназије „Никола Тесла“ кретала се правцем: Будимпешта – Чешки Крумлов – Праг – Беч

На пут смо кренули у раним јутарњим часовима 18. септембра, а вратили се у Будимпешту 21. септембра 2013. године касно увече. Са матурантима су у Аустрију и Чешку путовали и професори: Изабела Данко, разредни старешина 12/а, Дејан Чичић, разредни старешина 12/б и Гордана Ђерђ, разредни старешина у џачком дому, а као водич господин Зоран Илић. Стручна и техничка припрема екскурзије извршена је квалитетно, тако да није било никаквих проблема током пута.

Након удобне војње туристичким аутобусом стигли смо у Чешки Крумлов, градић у јужном делу Чешке Републике, смештен у горњем току реке Влтаве. Чешки Крумлов је један је од најочуванијих старих градова Чешке, због чега се налази на списку светске баштине организације УНЕСКО. Овим бајковитим местом доминира Крумловски дворца, који је саграђен у готском стилу од стране феудалних господара нешто пре 1250. године.

Градска здања и споменици углавном су грађени у стилу готике, ренесансе и барока. У Чешком Крумлову налази се Музеј Егона Шилеа, аустријског сликара који је живео у овом граду, али и готска црква Светог Вида. Екскурзију смо наставили пут Чешких Буђејовица, које су средиште јужне Бохемије и место где се производи чувено, светски познато пиво „Budweiser“.

Након ноћења у овом граду, обиласка познате пиваре и дегустације, наставили смо путовање ка Прагу.

Праг, „златни град“, „град стотину торњева“... сва ова имена му пристају. Срце Европе, које неуморно куца у ритму прошлости. Прави град културе који зрачи својом финоћом и пристојношћу. Шетња вијугавим улицама очарала нас је све.

Храдчани, Страховски манастир,

Краљевски дворца, Катедрала Светог Вита, Карлов мост, Јеврејска четврт, Старомјесне намјести, Вацлавске намјести, река Влтава која грли град, аутопут који пролази кроз центар града крај Опере, тешко је издвојити оно најупечатљивије.

Незамисливо је посетити Праг, а

не пробати неко од чувених чешких пива, кобасице, коленице или посетити „Beer Factory“. Праг је град који путника-намерника оставља без даха, али прича о Прагу, његовој историји, култури и настанку многим не би била јасна да није било изузетног водича, господина Зорана Илића. Он је своје богато искуство и познавање историје и културе Прага поделио са нама. Пуни утисака и напустили смо Праг и кренули ка Бечу.

Обишли смо историјски центар Беча у оквиру којег се налази и готска Катедрала Светог Стефана, Краљевска палата (Хофбург) и Булевар Ринг, који са својим велелепним здањима окружује центар града. Боравак смо завршили опуштајући се на вашару, у куповини и уживању у локалним специјалитетима. Ова матурска екскурзија последња у оквиру наших гимназијских дана биће запамћена по незаборавним градовима, велелепним грађевинама, европским великанима, али и по дружењу са нашим професорима и незаборавном водичу са којим бисмо радо поново путовали на ова или нека нова места.

Милан М. Тодоровић, 12/б

МЛАДИ ЗА МЛАДЕ

СЕРИЈА

Игра престола (Game Of Thrones)

Последњих пола века, па и више, могло би се рећи да су, између осталог, обележиле и телевизијске серије. Свака генерација, од најстаријих до најмлађих, наизуст ће да вам издекламје јунаке свог омиљеног телевизијског серијала. Децијско, младост, зреле, па и позне године нису изузете од овог циклочног и дисциплинованог седања пред ТВ екран. Понеке од њих, укључујући и репризна емитовања, не силасе с малих екрана деценијама. Њихови јунаци, главне улоге глумца, њихове догодовштине и животни проблеми, остају попут успомена из неког старог краја из ког смо се давно одселили. Бивају неизбрисиви део нашег живота и одрастања, као да су нам комшије рођаци или познаници. Препричавају се згоде Роднија (Rodny) и Дел Боја (Del Boy), као да смо их лично познавали и делили с њима свакодневицу.

Споменимо неке, кренувши још од оних које су обележиле младост наших дека и бака. Међу првима, дакле, значајнију гледаност имала је америчка серија *Бонанца*, емитована још педесетих година прошлог века. Стизале су редом *Сандокан*, *Династија*. Уследиле су: *Бевејли Хилс* (Beverly Hills), *Мероул Плејс* (Melrose Place).

Одмах би требало истаћи велику

заслугу америчке продукције овог жанра, која је од телевизијског аутсајдера успела да направи велики комерцијални успех, што је телевизијској серији омогућило да опстаје у све оштријој конкуренцији филмске индустрије до данас. Овај проверени рецепт кориштен је и на европском континенту. Тако су нам неколико сезона, затим и по неколико пута репризиране француска хумористичка серија *Ало-Ало*, и енглеска *Мућке* (Only

дове и осетну еманципацију лепшем полу широм света. И данас на улици можете сусрести четири девојке за истим столом са прецизно пресликаним нијансама карактера и фарбање косе какве донеле Кери, Миранда, Саманта и Шарлот. Када овоме додамо *Еврибади лав Рејмонд* (Everybody Loves Raymond), *Грејс Анаџоми* (Grey's Anatomy), *Два и по мушкарца* (Two and Half of Man), *4400*, *Призен Брејк* (Prison Break), *Породица Сојра-*

Fools and Horses). Споменимо само, без дужег освртања, шпанске односно латиноамеричке сапунице. Деведесетих су на сцену ступиле мегапопуларне америчке серије: *Френдси* (Friends), *Симпсонови*, неизоставни *Секс и Град*, који је донео нове трен-

но, и тако даље и тако редом, значај и присутност ТВ серијала постаје очигледнија.

Серије су и данас нека врста идентификационог кода. У односу на омиљене серије млади се сврставају, упознавају, изражавају своју припад-

ност, граде идентитет. На исти начин на који то музика делује на њих. Онако како се рокери препознају међусобно, или како се проналазе они који слушају народњаке или они који су у фазону рејв-журки. Постоји тенденција, дакле, да се извесно пријатељство и зближавање остварује и заједничким интересовањем за одређену телевизијску играну серију.

Тренутно једна од актуелнијих, уколико то нисте знали, у шта не верујемо, свакако је *Игра престола* (Game Of Thrones). Гледаност ове премашила је сва очекивања. *Игра престола* је настала по литерарној верзији америчког писца Џорџа Р. Р. Мартина. Сценарио потписују Дејвид Бениоф и Д. Б. Вајс. Аутор једног од тренутно најпопуларнијих жанрова епске фантастике Џорџ Р. Р. Мартин је написао своје седмотомно дело под називом *Песма Леда и Ваише*. Телевизијска адаптација овог романа стигла је до краја пете књиге. По тврдњама америчког Удружења сценариста, које је недавно спровело анкету, ово је најбоље написани сценарио икада. Није то једини рекорд који држи ово остварење. То је уједно и најпиратерисанија серија на интернету.

Урађена у продукцијској кући Ејџи-Би-О (НВО), *Игра престола* је до сада изазвала невиђене реакције публике. И сам писац је имао неколико пута непријатности у јавности, због својих одлука. Наиме он је, по мишљењу фанова, прерано жртвовао неколицину главних јунака. Но, да вам не откријемо превише, погледајте и уверите се сами.

Катарина и Ренато

ПРАТИТЕ АУДИО-ВИЗУЕЛНО ИЗДАЊЕ СНН-а НА НАШЕМ ФЕЈСБУК ПРОФИЛУ

Уредништво Српских недељних новина има задовољство да кориснике интернета обавести да на Фејсбук профилу нашег листа могу да прате и информативне садржаје аудио-визуелног типа, настале у нашој редакцији.

Једним кликом (лајком) на назначено место на нашем Фејсбук профилу, добијате могућност да аутоматски пратите све дневне промене на њему.

Из новије продукције препоручујемо ТВ прилоге, видео материјале и галерије фотографија на следеће теме:

- Семинар креативног писања у организацији СНН-а;
- Пештански књижевни омнибус;
- Фолклорни фестивал у Калазу;
- Откривање спомен-плоче Тесли и концерт у Помазу;
- Прослава Мале Госпојине у Бати и Сантову;
- Изложба слика у здању сентандрејске Препарандије;
- Дечја представа и изложба Сање Алечковић у Терезварошу;
- Документарна изложба о Десанки Максимовић у Библиотеци за стране језике у Будимпешти;
- Изложба дела мађарских и српских наивних сликара у СКЦ-у;
- Презентација туристичких потенцијала Србије у Будимпешти;
- Наставак акције „Земља Јоргована“ у Мађарској;
- Наступ оркестра „Мешелија“ у Етнографском музеју у Будимпешти;
- Почетак школске године у Будимпешти;
- Ходочашће – Стара вода;
- Градске свечаности у Помазу;
- Храмовна слава у Стоном Београду;
- Порослава Велике Госпојине у Српском Ковину;
- Репортажа о манастиру Грабовач;
- Фолклорни фестивал у Адону;
- Туристичка презентација Златибора у Будимпешти;
- Представа СПМ-а „Сентандрејско јеванђеље“

Сегединска месна српска заједница и
Самоуправа Срба у шом граду срдечно вас позивају на

ДАНЕ СРПСКЕ КУЛТУРЕ У СЕГЕДИНУ

ПРОГРАМ:

2. октобар 2013.

Дом народности (улица Островски бр. 6)
17:00 часова – Свечано отварање Дана српске културе
Отварање изложбе радова Удружења уметника „Круг“ из Будимпеште

16. октобар 2013.

Дом народности (улица Островски бр. 6)
17:00 часова – Српска игранка („плесачница“) уз специјалитете националне кухиње.
Учествују чланови КУД-а „Банат“ из Деске.

17. октобар 2013.

Дом народности (улица Островски бр. 6)
17:00 часова – Отварање фото-изложбе „Српске цркве у Поморишју“ (припремио Борис Бекић).
Предавање историчара Стевана Бугарског (Темешвар) „Српске цркве у Банату“. У програму учествује и камерни хор Темешварске српске цркве.

25. октобар 2013.

Српски клуб (улица Шомођи бр. 3)
17:00 часова – Књижевно вече – представљање нових издања Драгомира и Милана Дујмова

27. октобар 2013.

Српска православна црква (улица Шомођи бр. 3)
10:00 часова – Света литургија са парастосом Милошу Црњанском

Информације за страницу „Инфо“
шаљите на адресу: info.snnovine@freemail.hu
Телефон: +36 30 273 3399

ИНФО СЕРВИС

ХРАМ СВ. ГЕОРГИЈА У БУДИМПЕШТИ РАСПОРЕД БОГОСЛУЖЕЊА ЗА ОКТОБАР 2013.

05. 10. Св. Литургија – у 10.00 ч. (Задужице)
05. 10. Вечерње – у 18.00 ч.
06. 10. Св. Литургија – у 10.00 ч.
12. 10. Вечерње – у 18.00 ч.
13. 10. Св. Литургија – у 10.00 ч.
19. 10. Вечерње – у 18.00 ч.
20. 10. Св. Литургија – у 10.00 ч.
26. 10. Вечерње – у 18.00 ч.
27. 10. Св. Литургија – у 10.00 ч. (Св. Петка)
30. 10. Вечерње – у 18.00 ч.
31. 10. Св. Литургија – у 10.00 ч.
(Св. Лука и Св. Петар Цетињски)

ЈУТРЕЊЕ СЕ СЛУЖИ СВАКОГ ДАНА У 7.30

СУСРЕТ НАРОДНОСНИХ ПОЗОРИШТА

Од 7. до 13. октобра 2013.

У оквиру манифестације представиће се у Српском позоришту Будимпешти немачко, румунско, украјинско, ромско, јерменско, грчко, пољско, словачко, хрватско позориште и Театар Кула из Србије. Јеврејско позориште наступа у „Талија Студију“, а Ромско позориште Караван у „Студију К“
Све информације на тел: +36 30 653 1871

МЕСЕЦ СРПСКЕ КУЛТУРЕ

Организатор: Културни и документациони центар Срба у Мађарској
Покровитељ: Самоуправа Срба у Мађарској
Медијски партнер: Српске недељне новине

5. октобар у 19.30 ч. – Будимпешта, Српски културни центар (Budapest, VI. ker. Nagymező u. 49)
Гостовање Камерне сцене Мирослав Антић из Сенте
Позоришна представа „Браћо и сестре“

6. октобар у 12.00 ч. – Будимпешта, Црквена општина у Будимпешти (Budapest, V. ker. Szerb utca 33)
„И би светлост“ – отварање изложбе фотографија Ивана Јакшића

Ловра у 18.00 ч. – Дом културе – сцена Српског позоришта у Мађарској
Гостовање Камерне сцене „Мирослав Антић“ из Сенте са представом „Браћо и сестре“

10. октобар у 19.00 ч. – Сентандреја, Центар за културу и кулинарство (Kulturális – Kulináris Rendezvényközpont, Szentendre, Kossuth Lajos u. 16)
Изложба ликовних радова чланова Удружења уметника „Круг“
Цез концерт, саксофониста Кристоф Сатмари

11. октобар у 19.30 ч. – Будимпешта, Српски културни центар (Budapest, VI. ker. Nagymező u. 49)
Гостовање Културног центра из Куле
Позоришна представа „Ровито куване чизме“

14. октобар – Будимпешта, Амбасада Републике Србије
Завршна свечаност Месеца српске културе
Концерт квартета „Сенсартика“, поезију књижевника и дипломате Јована Дучића, од чије смрти је прошло 70 година, казиваће драмски уметник Милан Рус

ДОГОВОР ИЛИ РЕПРЕСИЈА

– Договорили смо се прошле године о подели територије, али они до тога држе као до лањског снега. Стаљин, Рузвелт и Черчилт су могли да поштују договор са Јалте о интересним сферама великих сила, а ми Срби не можемо да се сложимо ни око чега! – шеф организације је био врло љут. Његови сарадници, такође, нису ни могли, а ни хтели да прикрију своју срџбу.

– Сећате се сви када смо рекли да ће они да рекетирају власнике локала, дилују дрогу, контролишу проституцију и шверцују оружје искључиво у северном делу града, до ауто-пута. Али, шта се сада дешава?! – поставио је питање други по рангу у организацији, а затим је сам одговорио. – Они дрско прелазе у наше подручје. Претрчавају ауто-пут као неопрезни пешаци. Свакога дана добијам дојаве да њихови људи продају наркотику у нашим квартовима, узимају проценат од курви, кафеџија, месара, златара и осталих који су нама плаћали заштиту. То је погубно по малу привреду у нашој зони одговорности, а и децу нам трују ко зна каквим дрогама, јер су наше сигурно бољег квалитета.

– Ми смо на огромном губитку – скоро да је завапио трећи присутни. – Моја деца не узимају

МАЛО СМЕХА

дрогу, али траже нове патике, жена хоће код козметичара, брат ми је незапослен, а родитељи имају малу пензију. И сви траже од мене да их издржавам и помажем, а мени се приходи смањују из месеца у месец. Ако се овако настави, постаћемо и голи и гладни. Биће права катастрофа, јер ћу морати нешто да радим.

– Неће то више тако моћи! – почео је да их смирује главни. – Ако они нису центлмени, нећемо бити ни ми. Ја сам започео зидање куће од две хиљаде квадрата, тек толико да се скућим, а мајстори не питају да ли имам паре и како их зарађујем. Ти мајстори који раде прљаве послове не бирају начин да дођу до пара. Они траже да им плаћам дневнице и набављам материјал, а ја имам из месеца у месец све мање у буџетару због оних зликоваца.

Пошто је застао и дубоко уздахнуо главни је саопштио план за сузбијање нелегалне конкуренције:

– Позваћу њиховог шефа на још један договор, колико већ данас. Покушаћу да се договоримо као људи, иако они нису људи. Рећи ћу им да се држе договора фифти-фифти, па ће бити добро и њима и нама.

– А шта ако одбију, или кажу да хоће тако, а наставе по старом?! – упитао је шефов заменик.

– Е, онда ћемо морати да их похапсимо. Ипак смо ми полиција и имамо право да применимо и репресију!

Александар Чотрић

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ
СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ
СРПСКЕ

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској

Издавач: Канцеларија Самоуправе Срба у Мађарској ✦ За издавача: Силвија Татар ✦ Главни и одговорни уредник: мр Драган Јаковљевић ✦ Уредник фотографије: Иван Јакшић ✦ Седиште редакције: Nagymező u. 49, 1065 Budapest ✦ Поштанска адреса: Szerb Országos Önkormányzat, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ✦ Имејл уредништва: nedelnjenovine@gmail.com ✦ Web: www.snnovine.com ✦ Графички ђрелом листа: Карољ Сабо, Петер Ковенц ✦ За штампању: Alfa Press Design Kft: Ференц Ибош ✦ Текстуралне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором.

HU ISSN 2061-0238

ДУХОВНОСТ

Прославе Рођења Пресвете Богородице

Празновали Срби на југу Мађарске

(Наставак са 5. стране)

Свечану славску проповед у Сиригу одржао је о. Павле Каплан који је истакао величину Богомајке и нагласио значај празновања рођења Пресвете Богородице. После беседе уследила је и литија, а након завршетка свете литургије сви су пошли својим кућама, на славски ручак. Ове године организоване „трпезе љубави“ није било.

Вечерње је служено у присуству знатно већег броја верника. У цркви се у 16 часова окупило педесетак људи. Свечани чин резања славског колача и благосиљања кољива уприличен је у порти светиње, а кумовао је Аксентије Владисављевић. Комадић колача преузео је Драган Балатинац, који ће бити домаћин храмовне славе у Сиригу наредне године. Празнични тренутак је протонамесник Павле Каплан искористио за пригодну славску беседу.

Администратор сиришке парохије се на крају проповеди још једном захвалио свима који су својим добровољним прилозима помогли куповину нових пресвлака за светињу. Речи захвалности отац Каплан је упutio и куму овогодишње славе, као и господину Јожефу Ђерђу Рожавелђију, посланику града који помаже уређење сиришке цркве и њене околине и пружа подршку сиришкој заједници.

Славље Сирижана и њихових гостију настављено је дружењем у доброј атмосфери. Неизоставна тема разговора била је и важност неговања и очувања славских обичаја.

Вашархељ

И у Вашархељу је 22. септембра прослављена храмовна слава Мала Госпојина. У градићу наомак Сегедина, поводом празновања патрона светиње, Рођења Пресвете Богородице, окупило се двадесетак српских, али и мађарских, румунских и руских православних верника. Свету литургију служио је протонамесник Светомир Миличић, парох дешчански и администратор вашархељске парохије. Током литургије чуле су се молитвене речи и на румунском и мађарском језику, а затим је уследила литија.

Резање славског колача и благосиљање кољива уприличено је у светињи. Кумовао је Милош Гажић, председник Српске православне црквене општине. На крају празничног чина, протонамесник Светомир Миличић одржао је пригодну славску беседу у оквиру које је истакао важност прославе Мале Госпојине:

— Благодат Светога Духа и ове године нас је сакупила у овом велелепном храму да се помолимо Господу Богу нашем и Пресветој Богородици, како бисмо сви заједно у духовно

радости прославили овај велики Богородичин празник.

Отац Миличић је, честитао куму овогодишње славе, а за следећу годину кумства се прихватио Атила Тот.

— Имамо Грка, имамо Румуна, Руса и нас мало Срба, али нам је вера иста. То нас веже! — рекла је на крају овогодишње прославе храмовне славе у Вашархељу Душица Пандуровић-Шевић, потпредседница Српске православне црквене општине и старатељка светиње.

П. М.

СПОРТ

Са Светској шампионата у рвању у Будимпешти

Максимовићу и Фрису „за длаку“ измакле медаље

Првенство света у рвању у престоници Мађарске, које је у седам предвиђених категорија окупило борце из преко 60 земаља, било је права прилика за дефинитиван повратак Србије на велику сцену у најстаријем олимпијском спорту

Наша матична земља некада је у овом спорту имала врхунске борце — Хорвата, Фрига, Мемшевића, Симића, Табачког, Петковића. Селектор Бојан Мијатов одлучио је да боје Србије на највећој смотри у Будимпешти бране четворица такмичара: Кристијан Фрис (60. кг), Александар Максимовић (66), Виктор Немеш (74) и Дејан Франковић (96). У конкуренцијама до 55, 84 и 120 килограма црвено-плаво-бели тим није имао представнике.

Немеш је у категорији до 74 килограма остао без пласмана, док је други српски борац, Дејан Франковић, у првом колу изгубио од Александра Храбовика из Белорусије (8:1). Храбовик је касније стигао само до четвртфинала, тако да Франковић није прошао у репесаж и заузео је девето место.

Трећи Србин, Кристијан Фрис, био је на добром путу да се докопа победничког постоља. Он је после пораза у осмини финала, добио прилику да се у репесажу бори за бронзану медаљу у категорији до 60 килограма. У првој борби био је бољи од Хуана Карлоса Лопеза из Колумбије (4:0), али је онда поражен од Пољака Едварда Барсјегана (5:0). Фрис је, иначе, у

Ученици Српске гимназије „Никола Тесла“ у Будимпешти пружили су велику подршку рвачима из своје матице

првом колу победио тушем представника Панапе Муисеа Сотоа (5:0), а у осмини финала изгубио је од браниоца титуле Иве Серафимова Ангелова из Бугарске резултатом 7:0. Бугарин је у наставку такмичења стигао до финала и „повукао“ Фрису у репесаж.

Четврти и у овом тренутку најбољи српски рвач, Александар Максимовић, који је са београдским Партизаном пре четири године у Новосибирску тријумфовао у Лиги шампиона, а на првенствима Европе у Грузији, Србији и Немачкој освојио бронзане медаље, био је највећа узданица.

Репрезентативац Србије, којег је у будимпештанској хали „Ласло Пап“ међу 200 навијача ватрено бодрило и 30 „Теслиних“ гимназијалаца, којима је карте за „Арену“ обезбедио професор Властимир Вујић, на путу до финала зауставио је репрезентативац Кореје Рју Хан Су. Максимовић је претходно био бољи од Бенедикта Пуфера (Аустрија), Алексиса Куера (Колумбија) и Владимираса Матијаса (Грчка). У борби за треће место, упркос Максимовићевој стартној агресивности и сталној иницијативи, искусни Индијац Јадан Туси Сандеп успео је да заустави све његове нападе, у другој рунди освоји у партеру одлучујуће бодове и тако стигне до злата вредне — бронзане колајне.

Б. В.